

Tweedegraadslerarenopleiding

10
voor
de
leraar

Kennisbasis Frans

versie september 2017 | ingangsdatum studiejaar 2018-2019

Voorwoord

Vanaf 2016 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de lerarenopleidingen in verschillende fasen met veel enthousiasme gewerkt aan de herijking van de 62 kennisbases die sinds 2008 ontwikkeld zijn. Voor u ligt het mooie resultaat van de gezamenlijke inspanningen.

De kennisbases zijn herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vakkennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die een inhoudelijke en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van elke kennisbasis is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. Het resultaat is in overeenstemming met landelijke eisen.

De lerarenopleidingen kunnen tevreden terugkijken op een periode waarin zij veel hebben gediscussieerd, geschaafd en bijgesteld. Een periode waarin lerarenopleiders intensief hebben nagedacht over hun vak, de didactiek en het minimale niveau dat een startbekwame leerkracht moet beheersen. Met de inzet van zoveel betrokken mensen wordt dit eindresultaat breed gedragen.

Al deze activiteiten hebben ook nog iets anders opgeleverd. Het bracht collega's van diverse instellingen met elkaar in contact. Ze kregen gelegenheid om met vakgenoten te discussiëren en daarmee hun eigen expertise aan te scherpen. De samenwerking geeft een impuls aan de betrokkenheid van de lerarenopleiders bij de kwaliteitsverbetering en hun professionalisering.

Permanente kwaliteitszorg is essentieel voor de maatschappelijke opdracht. De kennisbases leveren daarvoor de ijkpunten aan. Het zijn geen statische documenten en blijven met enige regelmaat bijstelling nodig hebben vanwege vakinhoudelijke veranderingen, pedagogisch-didactische eisen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht. Dat houdt het gesprek over de inhoud van de lerarenopleidingen volop in leven en draagt daarmee bij aan de kwaliteitsslag die met het ontwikkelen van de kennisbases wordt beoogd.

De lerarenopleidingen weten elkaar beter te vinden en pakken uitdagingen gezamenlijk op. Hiermee dragen zij bij aan een goede opleiding voor de nieuwe generatie leraren en het onderwijs in Nederland.

Ik dank allen die hieraan hebben bijgedragen.

mr. Thom de Graaf,
voorzitter Vereniging Hogescholen

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	4
2 Ontwikkeling kennisbases	5
2.1 Versterken kenniscomponent	5
2.2 Systeem van kennisborging	5
2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases	5
3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Frans	7
3.1 Maatschappelijke context	7
3.2 Relatie met andere kennisbases	7
3.3 Verantwoording keuzes	7
3.4 Opbouw kennisdomeinen	8
4 Beschrijving kennisdomeinen	11
5 Redactie en validering	15
5.1 Redactieteam	15
5.2 Valideringsgroep	15
Bijlage	
Uitgangspunten kennisbases	16
Colofon	19

1 Inleiding

Voor u ligt de herijkte kennisbasis van de tweedegraadslerarenopleiding Frans. Deze kennisbasis beschrijft wat minimaal van een startbekwame leraar aan vakinhoud, vakspecifieke kennis en het bijbehorende niveau mag worden verwacht, ongeacht de instelling waar de student is opgeleid. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud van deze kennisbasis.

Deze herijkte kennisbasis is geldig met ingang van het studiejaar 2018-2019 en is in eerste instantie bedoeld voor de lerarenopleiders zelf, maar ook voor hun studenten of externe belanghebbenden.

De kennisbasis is als volgt opgebouwd:

Ontwikkeling kennisbases

In het hoofdstuk *Ontwikkeling kennisbases* is algemene informatie opgenomen over de aanleiding, ontwikkeling, inhoud en herijking van de verschillende kennisbases.

Toelichting en verantwoording

In het hoofdstuk *Toelichting en verantwoording* geeft het redactieteam van de kennisbasis een toelichting op de totstandkoming van de herijkte kennisbasis en legt het verantwoording af over de gemaakte keuzes.

Beschrijving kennisdomeinen

In het hoofdstuk *Beschrijving kennisdomeinen* zijn de vakinhoudelijke en vakdidactische (sub)domeinen opgenomen evenals het minimale niveau waarop de student de (sub)domeinen moet beheersen.

Redactie en validering

In het hoofdstuk *Redactie en validering* vindt u een overzicht van de redactie- en valideringsleden die betrokken zijn geweest bij de herijking van deze kennisbasis.

In de bijlage zijn de uitgangspunten bij het herijken van de kennisbases opgenomen.

2 Ontwikkeling kennisbases

2.1 Versterken kenniscomponent

In de eerste jaren van dit millennium stond met name de kwaliteit van de kenniscomponent van de lerarenopleidingen ter discussie. Als antwoord op de brede kritiek op de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van de lerarenopleidingen presenteerde staatssecretaris Van Bijsterveldt in 2008 de nota *Krachtig meesterschap, kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren 2008-2011*. De Vereniging Hogescholen onderschreef de opgenomen doelstellingen die gericht zijn op een hogere kwaliteit van de lerarenopleidingen. Eén onderdeel van de kwaliteitsagenda betreft de verbetering van de vakinhoudelijke kwaliteit van de lerarenopleidingen. 'Het eindniveau van de opleidingen wordt duidelijk vastgelegd. Hiertoe ontwikkelen de opleidingen in samenwerking met het afnemende veld een gezamenlijke kennisbasis, eindtermen en examens'.

2.2 Systeem van kennisborging

De gezamenlijke lerarenopleidingen hebben met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afspraken gemaakt over een systeem van borging gericht op de kenniscomponent binnen de opleiding. Gekozen is voor drie instrumenten: 1. Kennisbases 2. Landelijke kennistoetsen 3. Peer-review. De resultaten komen bottom-up en in eigen beheer met de lerarenopleider als centrale factor tot stand, maar wel met een stevig en onafhankelijk toezicht. Met als uiteindelijk doel dat elke startbekwame leerkracht minimaal dezelfde vakinhoudelijke kennis en vakspecifieke bekwaamheden heeft. Alle activiteiten voor de versterking van de kenniscomponent in lerarenopleidingen zijn ondergebracht in het programma *10voordeleraar*, onder de paraplu van de Vereniging Hogescholen. Het ministerie heeft voor de ontwikkeling en implementatie van de diverse instrumenten die *10voordeleraar* inzet om haar opdracht te verwezenlijken in de periode 2008-2017 een subsidie van € 25 miljoen beschikbaar gesteld.

2.3 Ontwikkeling en herijking kennisbases

Een kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student aan het eind van de opleiding moet hebben. Bij de tweedegraadslerarenopleidingen is dit verdeeld over twee kennisbases: een specifieke vakkennisbasis met bijbehorende vakdidactiek en een generieke kennisbasis. In deze laatste gaat het om de algemene pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling ruimte voor een eigen profilering.

In de periode 2008-2011 hebben lerarenopleiders over de volle breedte van de hbo-lerarenopleidingen gezamenlijk de kennisbases ontwikkeld. Het afnemende scholenveld en externe inhoudelijk-deskundigen hebben bijgedragen aan de validering van de inhoud. In totaal zijn 62 kennisbases opgesteld. De opleidingen hebben, na validatie van de kennisbasis, hun onderwijsprogramma aangepast.

Vakinhoudelijke veranderingen, maatschappelijke ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht maken het wenselijk dat iedere kennisbasis met enige regelmaat wordt beoordeeld op de inhoud en waar nodig wordt aangepast. Dit maakt ook deel uit van de afspraken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In het studiejaar 2015-2016 is gestart met het herijken van de eerste kennisbases.

De kennisbases zijn door lerarenopleiders herijkt op zowel de inhoud, het niveau als de breedte van de vak kennis. Daar waar mogelijk is samenhang aangebracht tussen de kennisbases die inhoudelijk en vakoverstijgende verwantschap kennen. De inhoud van de kennisbases is uiteindelijk gevalideerd door het werkveld en door externe inhoudelijke deskundigen. Ze zijn daarmee in overeenstemming met landelijke eisen.

Het herijkingsproces is zodanig vormgegeven dat iedereen die betrokken is bij een vak of opleiding gevraagd of ongevraagd mee kon denken zodat er een breed draagvlak ontstaat. De kennisbasis is een weerslag van wat de lerarenopleidingen, het afnemende werkveld en het specifieke wetenschapsgebied verwacht aan inhoud en niveau van een startbekwame leraar.

Een kerngroep met lerarenopleiders van de verschillende instellingen is gestart met het inventariseren van de herijkingswensen. Deze wensen zijn samengesteld op basis van ideeën, wensen en ontwikkelingen die effect hebben op de nodige vak- en vakdidactische kennis van de aankomende leraar. De kerngroepen hebben als legitimatie collega-docenten uit de eigen instelling, de landelijke vakoverleggen, de constructieteams van de landelijke kennistoetsen en/of de peer-reviewgroepen, studenten en alumni geconsulteerd. De ervaring met de implementatie van de bestaande versie van de kennisbasis is hierbij een belangrijk referentiepunt geweest.

De herijkingswensen zijn vervolgens getoetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten binnen het vak, aan de ontwikkelingen in het werkveld en aan veranderingen op het gebied van beleid. Het definitieve herijkingsvoorstel is vastgesteld door een vaststellingscommissie waarin onder andere het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) en het afnemende werkveld is vertegenwoordigd. Hun specifieke taak was erop toe te zien dat de vastgestelde procedure juist is gevolgd. Zo hebben ze bijvoorbeeld bekeken of alle belanghebbenden afdoende zijn gehoord en of de gemaakte keuzes voldoende zijn toegelicht.

De schrijfgroep is na vaststelling van het herijkingsvoorstel door de vaststellingscommissie aan de slag gegaan met het herschrijven van de kennisbasis. Onder leiding van het landelijk directeurenoverleg tweedegraadslerarenopleidingen (ADEF) is het opgeleverde concept gevalideerd door vertegenwoordigers van het werkveld, van de wetenschap en van eventuele vakverenigingen. Voor een aantal kennisbases is ook het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling (SLO) geraadpleegd. Na verwerking van de opmerkingen zijn de herijkte kennisbases met een positief advies van het landelijk directeurenoverleg door de *Stuurgroep lerarenopleidingen* vastgesteld.

3 Toelichting en verantwoording kennisbasis tweedegraadslerarenopleiding Frans

3.1 Maatschappelijke context

De kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleiding Frans beschrijft de kennis van het vak en van de vakdidactiek die leraren Frans nodig hebben om bekwaam verklaard te worden en om verantwoord en adequaat vakonderwijs in het (v)mbo en de onderbouw van het havo/vwo te kunnen verzorgen. De term *kennis* wordt hier opgevat als een verzamelbegrip voor theoretische, methodische en praktische kennis, dus zowel kennis als vaardigheden.

Het doel van de kennisbasis is te komen tot een landelijke minimumnorm voor de vakkennis en de beheersing van de vakdidactiek op tweedegraadsniveau. Elke instelling heeft daarbinnen de vrijheid om zich te profileren door onderwerpen uit de kennisbasis een meer of minder prominente rol in het curriculum te geven en door doelstellingen na te streven die niet in de kennisbasis zijn opgenomen.

3.2 Relatie met andere kennisbases

Het curriculum van de tweedegraadslerarenopleiding Frans is gebaseerd op twee kennisbases die samen het fundament voor goed leraarschap vormen. Naast de hier beschreven vakspecifieke kennisbasis Frans is in de generieke kennisbasis voor de tweedegraadslerarenopleidingen de conceptuele kennis vastgelegd die de startbekwame docent aan het einde van de opleiding moet hebben. Het gaat specifiek om 'het weten' met betrekking tot het leren en het zich verder kunnen ontwikkelen in het beroep van leraar: het meesterschap van de docent.

In het herijkingsproces van de kennisbasis heeft er meerdere keren afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen plaatsgevonden, met name over de domeinen *1. Taalvaardigheden*, *4. Vakdidactiek* en *5. (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied*.

Deze vakspecifieke kennisbasis zorgt, daar waar dat van toepassing is, ook voor doorlopende leerlijnen. Hier betreft geldt dat specifiek voor de kennisbasis van de vakmaster Frans.

3.3 Verantwoording keuzes

In 2009 is de eerste kennisbasis Frans voor de tweedegraadslerarenopleidingen van kracht geworden. In 2015 is opdracht gegeven tot herijking om het geheel vanwege landelijke en politieke ontwikkelingen te actualiseren. Hierbij speelde het belang mee van een verheldering van inhoud, structuur en doelbeschrijvingen. Daarnaast was de opdracht om te komen tot meer samenhang en afstemming met de andere talen en rekening te houden met de structuur van de kennisbasis voor de vakmaster. Na voorwerk door een kerngroep heeft de schrijfgroep de kennisbasis uiteindelijk herschreven.

De kennisbasis Frans voor de tweedegraadslerarenopleiding is opgesteld door een redactieteam bestaande uit vertegenwoordigers van de hbo-bacheloropleidingen Frans. Zoals hiervoor aangegeven heeft er in het herijkingproces van de kennisbasis meerdere keren afstemming met de schrijfgroepen van de andere talen plaatsgevonden. In het herijkingproces is de tekst met de collega's van het *Landelijk vakoverleg Frans* uitgebreid besproken. Vervolgens is de conceptkennisbasis voorgelegd aan een validatiepanel van docenten werkzaam in het voortgezet onderwijs en vakwetenschapsgebied. Het panel heeft de kennisbasis uitvoerig bestudeerd, onderling grondig besproken en van commentaar en advies voorzien. Op basis daarvan is de kennisbasis bijgesteld. Daarnaast heeft een hoogleraar *Didactiek van de vreemde talen* alle kennisbases moderne vreemde talen (mvt) van feedback voorzien.

Bij de herijking zijn de indicatoren voor de taalvaardigheden grotendeels ontleend aan of afgeleid van *Taalprofielen 2015* van het SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling). In de voorgaande kennisbasis stond de kennis van de grammatica en vocabulaire als categorie benoemd in het domein *Taalbeschouwing en vocabulaire*. Bij de herijking is de kennis van deze 'deelvaardigheden' opgenomen als indicatoren bij de vaardigheden. Voor de grammatica wordt naar een begrippenlijst als bijlage verwezen.

Intercultureel bewustzijn was in de voorgaande kennisbasis als categorie binnen het domein *Sociaal-culturele kennis* opgenomen. Deze indicator is nu terug te vinden in de domeinen *Taalvaardigheden*. *Vakdidactiek* is terug te vinden onder de namen *Interculturele competentie* en *Intercultureel leren* én in de begrippenlijst van het domein *Cultuur en literatuur*. Hiermee wordt aangegeven dat het, naast kennis, ook om attitude gaat (*savoir, savoir-faire, savoir-être*).

Voor het domein *Cultuur en literatuur* wordt voor verdere specificering van de indicatoren naar een begrippenlijst (zie www.10voordeleraar.nl) verwezen. Dit is noodzakelijk zodat deze kennis regelmatig geactualiseerd kan worden. De begrippenlijst kan door het *Landelijk vakoverleg Frans* aangepast worden.

3.4 Opbouw kennisdomeinen

Indeling

De kennisbasis kent de volgende domeinen en subdomeinen:

Domein 1: Taalvaardigheden	
1.1	Luistervaardigheid
1.2	Leesvaardigheid
1.3	Spreek- en gespreksvaardigheid
1.4	Schrijven
Domein 2: Taalkunde	
2.1	Algemene taalkunde
2.2	Toegepaste taalkunde
2.3	Taalvariatie en -verandering

Domein 3: Cultuur en literatuur	
3.1	Samenleving en cultuur
3.2	Geschiedenis en geografie
3.3	Literatuur en cultuur
Domein 4: Vakdidactiek	
4.1	Eindtermen en doorlopende leerlijnen avo en bve
4.2	Toetsing en beoordeling
4.3	Ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van (eigen) onderwijs
4.4	Mvt-taalbeleid, meertaligheid en internationalisering
Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied	
5.1	Ontwikkelingen in de mvt-didactiek
5.2	Vakdidactisch onderzoek

Domein 1: Taalvaardigheden

Het spreekt voor zich dat een goede docent van een moderne vreemde taal in de eerste plaats zelf zeer vaardig moet zijn in het gebruik van deze taal. Dat is de basis van zijn onderwijs. Zo zijn in kerndoelen en exameneisen de communicatieve vaardigheden prominent, het talenonderwijs in Nederland is in de eerste plaats vaardighedenonderwijs. Om die reden is het domein *Taalvaardigheden* als domein 1 opgenomen.

In dit domein volgen we de niveau-aanduidingen uit het Europees Referentiekader voor talen (ERK). Ook de indeling in de vijf subvaardigheden (luisteren, lezen, spreekvaardigheid, gespreksvaardigheid en schrijven) sluit hierop aan. Het eindniveau voor de bachelorstudent is minimaal niveau B2+. Dit eindniveau wordt volgens landelijke afspraken getoetst met behulp van de *Test de Connaissance du Français*.

Domein 2: Taalkunde

Hier gaat het alleen om de kennis van de opgenomen onderwerpen. De didactische toepassing van deze kennis is te vinden in het domein *Vakdidactiek*.

Domein 3: Cultuur en literatuur

Het gaat hier niet alleen over kennis en weten, maar ook over vaardigheid en houding (interculturele competentie). Uitgangspunt is: wat heb je nodig om je weg te vinden of te functioneren in die maatschappij? Het betreft hier alleen de kennis van de opgenomen onderwerpen. De didactische uitwerking is te vinden in het domein *Vakdidactiek*.

Domein 4: Vakdidactiek

Hier worden de eisen ten aanzien van de vakdidactische uitwerking van de domeinen *Taalvaardigheden*, *Taalkunde* en *Cultuur en literatuur* beschreven. Ook de aspecten van Internationalisering hebben hier een plek gekregen.

Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied

Het accent ligt hier op de onderzoekende houding en op de ontwikkelingen in het vak Frans en in de bijbehorende vakdidactiek. Het (praktijk)onderzoek maakt deel uit van de generieke kennisbasis.

Buitenlandverblijf

Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Met name om het didactische principe 'doeltaal is voertaal' te kunnen hanteren, is voldoende vaardigheidsniveau essentieel. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is voor vrijwel elke student een lang en/of veelvuldig verblijf in een Franstalig land zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.

4 Beschrijving kennisdomeinen

Domein 1: Taalvaardigheden		
<i>De student beheerst de taalvaardigheden van het vak op het beschreven beheersingsniveau conform het Europees Referentiekader (ERK). Voor alle onderdelen geldt het niveau zoals aangegeven in de beschrijving, aan te tonen middels de Test de Connaissance du Français (TCF).</i>		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 1.1: Luistervaardigheid		
1.1.1 Luistervaardigheid betreft bekwaamheden als: een beschrijving kunnen volgen, gevoelens en meningen begrijpen en waarderen, inhoud kunnen interpreteren en beoordelen of een uitleg volgen. Het doorzien van de strategie, voorzien van passende feedback en vragen stellen (actief luisteren) is hierbij van belang.	1.1.1.1 De student kan, bij redelijke vertrouwde onderwerpen, een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen. Hij kan de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op de tv en het grootste deel van films in standaardtaal begrijpen (B2).	
	1.1.1.2 De student kan een levendig gesprek tussen moedertaalsprekers volgen (B2+).	
	1.1.1.3 Hij kan opnamen in standaardtaal die veel worden aangetroffen in het sociale, beroeps- of onderwijsleven, verstaan. Hij kan naast de inhoudelijke informatie ook standpunten en houdingen van sprekers herkennen (B2+).	
Subdomein 1.2: Leesvaardigheid		
1.2.1 Leesvaardigheid betreft het analyseren en interpreteren, beoordelen en samenvatten van teksten. Het onderscheiden van hoofd- en bijzaken en gericht naar informatie moeten zoeken zijn daarbij belangrijk.	1.2.1.1 De student kan (complexe) artikelen en verslagen lezen die betrekking hebben op eigentijdse problemen, waarbij de schrijvers een bepaalde houding of bepaald standpunt innemen. Hij kan (eigentijds) literair proza begrijpen (B2).	
	1.2.1.2 De student is vaardig in het gebruik van contextuele, grammaticale en lexicale aanwijzingen om daaruit houdingen, stemmingen en intenties van de schrijver af te leiden (C1).	
Subdomein 1.3: Spreek- en gespreksvaardigheid		
1.3.1 Spreek- en gespreksvaardigheid betreft woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, interactie (hoe actief is de deelname aan het gesprek?), vloeiendheid en coherentie (hoe samenhangend is het betoog?), en de uitspraak.	1.3.1.1 De student kan duidelijke, gedetailleerde beschrijvingen presenteren over een breed scala aan onderwerpen binnen zijn interessegebied. Hij kan een standpunt over een actueel onderwerp verklaren en de voordelen en nadelen van diverse opties uiteenzetten (B2).	Begrippenlijst grammatica
	1.3.1.2 De student kan binnen een vertrouwde context actief deelnemen aan een discussie en hierin zijn standpunten uitleggen en ondersteunen (B2). De student kan spontaan communiceren, uit zich daarbij vaak opmerkelijk vloeiend en toont uitdrukkingsgemak, ook in langere complexe teksten (B2+).	
	1.3.1.3 De student kan met uitgebreide omschrijvingen en parafrases hiaten in woordenschat en structuur opvullen (B2).	
	1.3.1.4 De student heeft een heldere, natuurlijke uitspraak en intonatie.	
	1.3.1.5 De student kan zich zelfbewust, helder en beleefd uitdrukken in een formeel of informeel register, passend bij de situatie en betrokkenen, en rekening houdend met verschillen tussen de Franse en Nederlandse cultuur (interculturele competentie) (B2+).	
	1.3.1.6 De student kan een groot aantal verbindingswoorden doelmatig gebruiken om de verhoudingen tussen ideeën helder aan te geven (B2+).	
	1.3.1.7 De student toont een goede beheersing van de grammatica; incidentele vergissingen, niet-stelselmatige fouten en kleine onvolkomenheden in de zinsstructuur kunnen nog voorkomen maar zijn zeldzaam en worden vaak achteraf door de student zelf verbeterd (B2+).	
Subdomein 1.4: Schrijven		
1.4.1 Schrijfvaardigheid betreft het voor de doelgroep duidelijke en goed gestructureerde teksten maken over diverse onderwerpen waarbij informatie en argumenten uit verschillende bronnen worden gebruikt.	1.4.1.1 De student kan een duidelijke, gedetailleerde tekst schrijven over een breed scala aan onderwerpen die betrekking hebben op zijn interesses. Hij kan informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijvoegen en teksten schrijven waarin argumenten worden uitgewerkt en onderbouwd (B2).	Begrippenlijst grammatica
	1.4.1.2 De student kan in correspondentie ingaan op de persoonlijke betekenis van ervaringen en gebeurtenissen. Hij kan in brieven, e-mails en in internetgroepen nieuws en standpunten van een ander commentariëren (B2).	
	1.4.1.3 De student heeft een hoge trefzekerheid in woordkeuze, al komt onjuist woordgebruik wel voor zonder de communicatie in de weg te staan (B2).	
	1.4.1.4 De student kan teksten produceren die voldoen aan standaardconventies voor lay-out en alinea-indeling. Spelling en leestekengebruik zijn (redelijk) correct.	
	1.4.1.5 De student toont een betrekkelijk grote beheersing van de grammatica en maakt nagenoeg geen fouten op het niveau van de basisgrammatica. Hij kan verbindingswoorden gebruiken om het verband tussen zinnen en alinea's helder aan te geven (B2).	
	1.4.1.6 De student kan zich in correspondentie met moedertaalsprekers helder en beleefd uitdrukken, rekening houdend met de verschillen tussen de Franse en Nederlandse cultuur (interculturele competentie) (B2).	

Domein 2: Taalkunde		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 2.1: Algemene taalkunde		
2.11 Algemene taalkunde	2.11.1 De student kent de belangrijkste begrippen met betrekking tot taalbeschrijving: fonetiek, fonologie, lexicologie, syntaxis en morfologie.	
	2.11.2 De student kan Franse taaluitingen analyseren met behulp van bovenstaande begrippen.	
	2.11.3 De student kan begrippen uit de algemene en toegepaste taalwetenschap gebruiken om verschijnselen in het Frans te benoemen en beschrijven.	
Subdomein 2.2: Toegepaste taalkunde		
2.21 Fonetiek en uitspraak	2.21.1 De student kan de spraakorganen benoemen en de werking ervan beschrijven om zijn uitspraak te verbeteren.	
	2.21.2 De student herkent de verschillende fonemen en de daarbij horende fonetische symbolen van het Frans en hun uitspraak.	
	2.21.3 De student kan de belangrijkste verschillen tussen de fonologische systemen van het Nederlands en de doeltaal benoemen. Op grond daarvan kan hij voorspellen welke communicatieverstorende problemen frequent optreden bij leerlingen.	
	2.21.4 De student kan leerlingen begeleiden bij het zich eigen maken van een correcte uitspraak en intonatie.	
2.22 Interferentie	2.22.1 De student kan omgaan met tekortkomingen op het gebied van de taal die veroorzaakt worden door interferentie tussen de doeltaal en de verschillende linguïstische achtergronden van de leerlingen. Hij kan geschikte remediale activiteiten ontwerpen en begeleiden om de leerling verder te helpen.	
Subdomein 2.3: Taalvariatie en -verandering		
2.31 Hedendaagse variatie en verandering	2.31.1 De student herkent de verschillende taalregisters en kan het juiste register kiezen afhankelijk van de situatie waarin hij zich bevindt.	
	2.31.2 De student kent het verschijnsel sociale taalvariatie, in het bijzonder jongerentaal, <i>verlan</i> en <i>argot</i> .	
2.32 Geschiedenis van het Frans	2.32.1 De student kent de oorsprong van het hedendaagse Frans.	

Domein 3: Cultuur en literatuur		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 3.1: Samenleving en cultuur		
3.1.1 Samenleving en cultuur	3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van de belangrijke aspecten van de samenleving en het dagelijks leven in Frankrijk, in vergelijking met Nederland. De student kent het belang van de francophonie.	Begrippenlijst cultuur
	3.1.1.2 De student heeft kennis van de functie en werking van belangrijke overheidsinstellingen en andere belangrijke maatschappelijke instanties in Frankrijk.	
	3.1.1.3 De student kan actuele onderwerpen van maatschappelijk belang in Frankrijk benoemen en deze plaatsen in hun historische en culturele context.	
Subdomein 3.2: Geschiedenis en geografie		
3.2.1 Geschiedenis	3.2.1.1 De student heeft kennis van de belangrijkste historische gebeurtenissen, personen en perioden.	Begrippenlijst cultuur
	3.2.1.2 De student kan de belangrijkste gebeurtenissen (zie 3.2.1.1) chronologisch ordenen, plaatsen in hun historische context en aangeven hoe gebeurtenissen met elkaar in verband staan.	
3.2.2 Geografie en topografie	3.2.2.1 De student heeft basiskennis van de geografie en topografie van Frankrijk en weet waar in de wereld Frans gesproken wordt.	
Subdomein 3.3: Literatuur en cultuur		
3.3.1 Literatuur	3.3.1.1 De student kan literaire tekstsoorten herkennen en kent kenmerken van verschillende soorten literaire teksten. Hij kan literaire begrippen gebruiken bij de interpretatie of analyse van literaire teksten.	Begrippenlijst cultuur
	3.3.1.2 De student kent de hoofdlijnen van de Franse literatuurgeschiedenis en kan literaire werken plaatsen in historisch perspectief.	
3.3.2 Cultuur	3.3.2.1 De student kan verbanden leggen tussen literaire werken en/of andere kunstuitingen en de culturele stroming waarin ze ontstaan zijn.	

Domein 4: Vakdidactiek		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 4.1: Eindtermen en doorlopende leerlijnen avo en bve		
4.1.1 ERK, kerndoelen, exameneisen, Frans in beroepskwalificaties	4.1.1.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen en kent de toepassing van het ERK in het hele tweedegraadsgebied.	
	4.1.1.2 De student kent de kerndoelen, de eindtermen en de exameneisen in het voortgezet onderwijs.	
	4.1.1.3 De student kent de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor het Frans in het mbo.	
4.1.2 Plaats Frans binnen schoolcurricula	4.1.2.1 De student kent de positie en de status van het vak Frans binnen het curriculum van het vo en mbo.	
4.1.3 Doorlopende leerlijnen	4.1.3.1 De student heeft kennis van de positie en inhoud van het vak in po-vo-mbo.	
Subdomein 4.2: Toetsing en beoordeling		
4.2.1 Begrippen, theorieën met betrekking tot toetsing van Frans	4.2.1.1 De student kent de mogelijkheden voor toetsing van taalvaardigheid, rekening houdend met ERK, eindtermen of kwalificatie-eisen.	Begrippenlijst vakdidactiek
	4.2.1.2 De student kan zijn opvattingen ten aanzien van evaluatie, toetsing en beoordeling van taalvaardigheid theoretisch onderbouwen.	
	4.2.1.3 De student kent verschillende vormen van feedback en kan verantwoorde keuzes maken voor het gebruik hiervan als middel in het taalleerproces. Hij kan deze effectief toepassen.	
4.2.2 Toetsprogramma	4.2.2.1 De student kan een programma van toetsing kritisch beschouwen en relateren aan leerdoelen.	
4.2.3 Toetsvormen	4.2.3.1 De student kan formatieve en summatieve toetsen ontwikkelen op basis van gestelde doelen en deze als leermiddel inzetten. Hij kan zijn keuzes theoretisch onderbouwen.	
	4.2.3.2 De student kan passende remediale onderwijsactiviteiten ontwikkelen.	
4.2.4 Beoordelingscriteria	4.2.4.1 De student kan de prestaties van leerlingen, rekening houdend met het ERK, meten, analyseren en beoordelen.	
	4.2.4.2 De student kan bestaande toetsinstrumenten voor het beoordelen van taalvaardigheid toepassen.	
	4.2.4.3 De student kan criteria voor het beoordelen van taalvaardigheid ontwikkelen en keuzes daarin theoretisch verantwoorden.	
Subdomein 4.3: Ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van (eigen) onderwijs		
4.3.1 Kennis van (taalverwervings) theorieën en toepassingen daarvan in de didactiek van de onderbouw	4.3.1.1 De student kent de belangrijkste vreemdetaalverwervingstheorieën, de belangrijkste theorieën met betrekking tot didactiek van receptieve, productieve en deelvaardigheden, en cultuur en literatuur. Hij kan deze toepassen in zijn eigen onderwijspraktijk en keuzes hierin theoretisch onderbouwen.	Begrippenlijst vakdidactiek
	4.3.1.2 De student kent de concepten communicatief, taakgericht, effectief en activerend vreemdetaalonderwijs en kan deze toepassen in zijn eigen onderwijs.	
4.3.2 Didactiek van doeltaalgebruik	4.3.2.1 De student kan zijn keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik theoretisch verantwoorden en de doeltaal effectief inzetten in zijn onderwijs.	
	4.3.2.2 De student kan de leerlingen stimuleren om de Franse taal in de klas te gebruiken als communicatie- en leermiddel.	
4.3.3 Leermiddelen voor het vak Frans	4.3.3.1 De student kent de meest gebruikte taalleermethoden Frans voor voortgezet onderwijs.	
	4.3.3.2 De student kent principes van leerstofselectie en leerstofordening.	
	4.3.3.3 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de literatuur. Hij kan keuzes voor de leerstof en leermaterialen theoretisch onderbouwen.	
4.3.4 Ontwerpen en uitvoeren van onderwijs in het vak Frans	4.3.4.1 De student kan leerbehoeftes (zoals dyslexie) analyseren in relatie tot eindtermen, tot kwalificatie-eisen van groepen leerlingen of tot een individuele leerling.	
	4.3.4.2 De student kan (les)materiaal analyseren, beoordelen, differentiëren en ontwerpen op basis van leerbehoeften van een groep leerlingen of een individuele leerling.	
	4.3.4.3 De student kan relevante oefeningsstypologieën, oefen- en werkvormen voor de receptieve en productieve taalvaardigheden ontwerpen en in de les uitvoeren.	
	4.3.4.4 De student kan relevante oefen- en werkvormen voor deelvaardigheden ontwerpen en in de les uitvoeren.	
	4.3.4.5 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervingsstrategieën, inclusief compenserende strategieën.	
	4.3.4.6 De student kan leerlingen kennis, vaardigheden en attitudes bijbrengen die zij als vreemdetaalgebruikers nodig hebben om adequaat te kunnen communiceren met de mensen uit een andere cultuur.	

Domein 4: Vakdidactiek		vervolg
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 4.4: Mvt-taalbeleid, meertaligheid en internationalisering		
4.41 Mvt-taalbeleid en meertaligheid	4.4.1 De student kan vanuit eigen ervaring en literatuur het belang van de interculturele competentie en internationalisering beargumenteren.	
	4.4.2 De student is zich bewust van de beeldvorming over het doeltaalland.	
	4.4.3 De student kan het belang en de positie van het vak voor opleiding, beroep, maatschappij uitdragen (aan leerlingen, ouders en school).	
	4.4.4 De student is zich bewust van het belang van een positieve benadering van meertaligheid.	
	4.4.5 De student kan de taalcompetenties van meertalige leerlingen met betrekking tot kennis van andere talen van leerlingen effectief gebruiken in het leerproces.	
4.4.2 Internationalisering	4.4.2.1 De student kent de belangrijkste instellingen en ondersteuningsvormen ter bevordering van internationalisering voor het mvt-onderwijs.	
	4.4.2.2 De student kan internationaliseringsactiviteiten gebruiken in het taalleerproces.	
	4.4.2.3 De student kan vanuit het vak, in samenwerking met andere vakken/disciplines, internationalisering vorm geven.	

Domein 5: (Praktijk)onderzoek en ontwikkelingen in het vakgebied		
Omschrijving en/of toelichting	Indicatoren bachelorniveau	Bijlagen
Subdomein 5.1: Ontwikkelingen in de mvt-didactiek		
5.11 Actuele ontwikkelingen in didactiek en onderwijs	5.11.1 De student kent vakgerichte verenigingen, uitgaven, vakbladen en andere bronnen voor docenten Frans om op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen in het onderwijs en de mvt-didactiek.	
	5.11.2 De student is op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in het onderwijs en de mvt-didactiek via (internationale) vakliteratuur en gepubliceerd onderzoek. Hij kan deze gebruiken in het ontwerpen van het onderwijs in het vak Frans.	
Subdomein 5.2: Vakdidactisch onderzoek		
5.21 Vakdidactisch onderzoek	5.2.11 De student kan vakdidactisch onderzoek gerelateerd aan de eigen lespraktijk uitvoeren en hierover verslag uitbrengen.	

5 Redactie en validering

5.1 Redactieteam

Naam	Hogeschool
Mevrouw drs. A.J. (Anita) Buurman	Windesheim
Mevrouw drs. A.O. (Antoniet) Chermanne	Fontys
Mevrouw M.R. (Martine) Thoraval	Hogeschool van Amsterdam
Mevrouw drs. J.C (Jorien) Radstake	Windesheim

5.2 Valideringsgroep

Naam	Functie en organisatie
Mevrouw drs. I. (Inge) Elfrink	- Vakdidacticus, Rijksuniversiteit Groningen - Lerarenopleider, NHL Hogeschool
De heer drs. B. (Berrie) de Zeeuw	- Docent Frans, Pius X-College in Bladel - Auteur Grandes Lignes - Lid sectiebestuur Frans, Vereniging Levende Talen

Bijlage

Uitgangspunten kennisbases

Er zijn tussen de instellingen afspraken gemaakt over de vormgeving van de kennisbases. Alle kennisbases zijn opgezet volgens een vaste grondindeling waardoor ze onderling redelijk goed vergelijkbaar zijn. Hieronder is een aantal van deze uitgangspunten te lezen.

Minimale kennis

De kennisbases beschrijven voor alle opleidingen c.q. vakgebieden de minimaal noodzakelijke kennis die de student aan het einde van zijn opleiding moet hebben. Naar analogie van de termen zoals het SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) gebruikt, is een kennisbasis een 'richtinggevend inhoudelijk kader voor wat studenten minimaal moeten kennen aan vakinhouden en moeten beheersen aan (vak)specifieke vaardigheden'.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen kennis van het 'schoolvak' en kennis van de 'vakdiscipline en de daarbij behorende specifieke vaardigheden'. Kennis moet daarbij worden opgevat als 'het geheel van beheersingsniveaus dat van een startbekwame leraar mag worden verwacht' en dus niet alleen feiten-reproductie (taxonomie van Bloom) of feitelijke kennis (taxonomie van Romiszowski). Kennis omvat daarom ook de vakspecifieke vaardigheden van de startbekwame leraar.

Vakkennis, vakdidactiek en pedagogisch-didactische bekwaamheden

De beroepskennis van leraren heeft wortels in twee wetenschappelijke domeinen. In de eerste plaats in het domein van het vak (vakkennisbasis), en in de tweede plaats in de kennis over leren en onderwijzen in het algemeen (de generieke kennisbasis) en het desbetreffende vak in het bijzonder (vakdidactiek). De kennisbasis omvat de beschrijving van de vakinhoudelijke, (vak)didactische en pedagogische kennis en (vakspecifieke) vaardigheden die een student moet hebben. Het geheel van vakkennisbasis en generieke kennisbasis vormt de integrale 'body of knowledge and skills' die van een startbekwame leraar minimaal mag worden verwacht. Deze vormt tevens de basis van de bekwaamheidseisen zoals vastgelegd in het beroepsregister leraar. Binnen de profileringsruimte van elke instelling kan daarnaast nog verdere (inhoudelijke) verdieping en/of verbreding worden aangebracht.

Samenhangende en doorgaande leerlijnen

Het Nederlandse onderwijsbestel kent een structuur van naast elkaar opererende en elkaar opvolgende (doorgaande) leerlijnen. Per onderwijssoort (of soorten) wordt van een leraar een bepaalde wettelijke bevoegdheid/benoembaarheid verlangd. Door de overgangen in het onderwijs krijgt de lerende vaak te maken met andere onderwijsvormen en met leraren die anders zijn opgeleid. Om in elk geval de onderwijsinhoud tussen deze onderwijssoorten op elkaar af te stemmen en op elkaar aan te laten sluiten wordt ervoor gezorgd dat parallelle en doorgaande leerlijnen in de kennisbases, daar waar dat van toepassing is, herkenbaar zijn.

De leerlijn van 4 tot 18 jaar werkt de doelstellingen van het onderwijs uit in concepten¹ voor de hele leerlijn: vanaf basisonderwijs naar onderbouw vmbo en havo/vwo, bovenbouw vmbo (uitgewerkt naar leerwegen en sectoren), bovenbouw havo en bovenbouw vwo.

Deze concepten zijn evenzeer van belang voor studenten in het hbo die zich voorbereiden op het geven van onderwijs aan deze leerlingen (studenten). Door vanuit die gedachte de leerlijn 4-18 jaar uit te bouwen tot 22 jaar zouden de aankomende leraren goed op hun toekomstige beroep voorbereid moeten zijn. De leraar in de onderbouw moet daarbij, voortbouwend op wat in het basis-onderwijs is aangeboden, zijn leerlingen verder opleiden en voorbereiden op zijn profiel- en vakkenkeuze in de bovenbouw. En hij moet samen met de collega's die in de bovenbouw lesgeven, het onderwijsprogramma van zijn instelling ontwerpen en (gedeeltelijk) uitvoeren. De docent (vakmaster) in de bovenbouw moet zijn leerlingen goed voorbereiden op het vervolgonderwijs bij andere hbo- en universitaire opleidingen. De uitbreiding van de leerlijn tot 22 jaar is dus vanuit zowel bovenstaand standpunt als vanuit het standpunt van Dublin-descriptor 1 (de kennis moet die van het daaraan voorafgaande onderwijs overstijgen) noodzakelijk. De aankomende docent kan alleen dan vanuit een breder en dieper inzicht de vakinhoud vertalen naar goed onderwijs.

Niveau

NLQF, Dublin-descriptoren en de hbo-kwalificaties beschrijven het hbo-niveau (bachelor, master) op algemeen niveau; de bekwaamheidseisen van het lerarenregister beschrijven de specifieke beroepskennis van de leraar.

De lerarenopleidingen leveren startbekwame docenten af op hbo-bachelorniveau (NLQF-6) of hbo-masterniveau (NLQF-7 niveau). Dit betekent dat een startbekwame docent, conform de Dublin-descriptoren en de algemene hbo-kwalificaties die ook het noodzakelijke niveau beschrijven van de afgestudeerde hbo-er, een brede kennis moet hebben van in elk geval het vakgebied waarin hij les gaat geven. Ook moet hij boven de stof van dat vakgebied staan. In de huidige inrichting van het onderwijs betekent dit dat ook aandacht moet worden besteed aan de verwante of aanpalende vakken van het vakgebied waarin later wordt lesgegeven. Voor de leraar in het (v)mbo betekent het dat hij de beroepsgerichte toepassingen (en de ontwikkelingen) van het vak, de beroepstaal en de beroepsgroep 'kent'.

NB *Tijdens zijn loopbaan moet de leraar zijn kennis en vaardigheden, zowel op het gebied van zijn vak als van het ambt van leraar, via bij- en nascholing op peil houden. Datgene wat daarvoor nodig is wordt door de afgestudeerde, samen met zijn werkgever en in voorkomende gevallen met de lerarenopleiding, bepaald en vormgegeven.*

¹ De leerlijn 4-18 spitst zich toe op een beperkt aantal concepten die voldoen aan de volgende vier criteria:

1. De concepten representeren gezamenlijk de breedte van de opleiding.
2. De concepten kunnen verbonden worden met recente ontwikkelingen in het vak, didactiek of pedagogiek.
3. De concepten maken het mogelijk deze kennis voor leerlingen en studenten te structureren.
4. De concepten zijn leerbaar voor de desbetreffende groepen leerlingen en studenten.

Profileringsruimte

Het kader van de kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast, maar biedt ook de individuele instelling voldoende ruimte voor een eigen profilering. Een kennisbasis is niet gekoppeld aan een didactisch concept en legt voor de individuele instelling of opleidingsroute wat betreft de programma-opbouw en studielast van de afzonderlijke onderdelen niets vast. De instelling is zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de kennisbasis. Zij stelt een onderwijs- en toetsprogramma vast dat volledig recht doet aan de kennisbasis én in overeenstemming is met het eigen didactisch concept en profilering van de instelling.

Colofon

Den Haag, september 2017

Uitgave

1Ovoordeleraar, Vereniging Hogescholen

Eindredactie en vormgeving

Elan, Rijswijk

www.1Ovoordeleraar.nl

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteurs, redactie en uitgever geen aansprakelijkheid voor de gevolgen daarvan.